

Zaman Gazetesi

25 Temmuz 2014

Herkül Millas

Akıl yaşta değil baştadır diye çok doğru bir laf vardır; ama her doğrunun istisnaları, farklılaşmaları, aşılması, tartışmalı yanları da bulunur.

Bizim ortaokul ve lise sınıfımız da elli yıl kadar sonra, yani yaşlandıkça daha akıllı oldu. Bizimki istatistikî verileri en iyi bilinen sınıflardan olsa gerek. Bir arkadaşın çabası sayesinde 1950-1960'lı yılların öğrencilerinin bugüne kadar olan gelişmesini yakından izliyor ve biliyoruz (teşekkürler Aydın Bilgin). Bu verilerden benim aklımda kalan, üzülen ve hüzünle gördüğüm,

azalmakta olduğumuzdur. Bugüne kadar arkadaşların yaklaşık üçte biri (%35) artık aramızda değil. Ölümün aklımıza hiç gelmediği yaşlarda aramızdan ilk ayrılanlardan biri, benim çok yakınım Tarık Okyay'dı. Üzüntüyle birlikte şaşkınlık da yaşamıştım. Şimdi her gidenle üzülüyorum ama artık şaşırmıyorum. Yaşla gelen bilgelik işte bu alandadır.

En son haber, Ali Baykal'ın gidişiydi. Sınıf arkadaşları olarak acı haberi internette paylaştık, mekânı cennet olsun dedik. Güneşli eski günlerimiz geldi aklımıza. O zaman da dertlerimiz vardı, ders notları, gönül işleri ve önümüzde belirsizlik; ama o yıllarda bolca gülerdik. Osman Ulagay, öğretmenimiz (aramızda Gaga dediğimiz) Faruk Kurtuluş'un tarih dersindeki Ali'nin "show"unu andı. Hatırlamayanlar vardı. Ben olayı anlattım:

Sevdiğimiz bu tarih öğretmeninden benim en başta öğrendiğim, bir soruya cevap verirken "soruya" cevap vermektir. Sorunun dışında başka bir şey söylememize izin vermezdi. Gaga ciddiye, pek gülmezdi, bizden disiplin ve ciddiyet beklerdi. Ama bizi sevdiğini herhalde hissederdik ki biz ondan hem biraz korkar ama hem de onu severdik. Bazı günler dersi ayrıntılarıyla anlatırdı; başka günlerde de bizi derse kaldırır sorular sorardı. Derse dört kişi kaldırır, karşısında sıraya dizerdi. Sınıfın gerisini bir tür "serbest bırakırdı"; öteki derslerimizi çalışırdık.

Sınıfımızda (şubemizde) üç Ali vardı - biri de artık var olmayan mahalleden de yakın arkadaşım Ali Taygun'du. Gaga not defterini açar dört isim okurdu, biz de sorgulanmak üzere tıpış tıpış kalkar gider önünde dizilirdik. O an, yani dersin başında kim çağrılacak diye bir gerilim yaşardık. Ama Ali'lerin farklı ek bir sorunları vardı. "Ali gelsin" derdi Gaga. Bir iki kere "hangi Ali?" diye soran bir Ali olunca, "sen gel" demişti. Artık kimse "hangi Ali?" diye sormaz oldu ve sınıfta bir sessizlik... ve gergin üç Ali'yi yaşardık. "Ali gelsin" diye hocanın sesi gür ve sinirli çıkınca sonunda biri dayanamaz "hangisi?" der ve o çağrılırdı. Bu durumla sınıfın gerisi çok eğlenirdi.

Bir gün Ali Baykal derse kalkmış ve öğretmenimiz ona Amerika İhtilali ile ilgili somut bir soru sormuştu. Bu konuda pratik şuydu: Diyelim ki hoca Karlofça Antlaşması'nın maddelerini sordu. Öğrenci "1699'da imzalanmış olan bu antlaşmanın maddeleri ..." diye başlarsa Gaga kıyameti koparırdı. "Benimle alay mı ediyorsun, tarihini soran mı var!" diye gülerdi. Soru neyse cevap olmalıydı. Fazladan tek bir kelimeye, tek bir heceye bile izin yoktu. Bir savaşta taraflar kimlerdi, bir olay hangi tarihte oldu, antlaşmanın sonuçları neydi şeklinde somuttu sorular. Boş laf yoktu yani. Cevaplar bu yüzden çok kısa olurdu ve o dört arkadaş bir ders boyunca bütün kitaptan onlarca soruya cevap verirdi. Sonunda kimin ders bildiği, kimin daha az bildiği hiç şüphe kalmadan belli olurdu.

Ama Ali Baykal o gün cevabı bilmediği için bir şeyler geveledi. Gaga başını önüne eğmiş gözünü kürsüye dikmişti. Ali bundan cesaret alıp başladı Amerika İhtilali'ni anlatmaya. Galiba görmüş olduğu bir filmi anlatıyordu. "Gecenin içinde gizliden gemilere yaklaşan bu cesur insanlar, halatlardan gemiye tırmandılar, çayları denize dökmeye başladılar, sonra da yine geldikleri gibi kaçmayı başardılar, yüzlerini siyaha boyamışlardı." diye anlatıyordu. Hoca sustukça o da daha güvenli anlatıyordu serüveni. Biz nefesimizi tutmuş bu inanılmaz gelişmeyi izliyorduk. Bazı arkadaşlar fon müziği taklidi yapmaya başladı, "ta ta ta tan" diye.

Ve tabii Gaga birden patladı, ayağa fırladı; Ali de can havliyle kapıyı açıp sınıftan kaçtı. Her dönüşünde hoca ayağa kalkıyor o ise yeniden kaçıyor. (Tekrarları unutmşum, Osman hatırlattı.) Ve geçenlerde o günü gözümüzün önüne getirince yine güldük, ama bu kez acı acı. Çünkü hayatın anlamını anlar gibi olduk. Uğur Aker Amerika'dan "en son kalan en yoksulumuz olacak" diye yazdı, Tibet Giray ise "son kalan ışıkları söndürüp gitsin"... Sınıfımız bir kum saatymiş meğer, bizler de kum taneleri.

Neyin önemli, neyin kalıcı –aslında nelerin kalıcı olmadığını– insan biraz geç ve yaşlanınca öğreniyor maalesef. Akıl başta olmuyor her zaman. Yukarıda yazdıklarım yalnız sınıf arkadaşlarımdan acılı haberlerinden kaynaklanmadı; o haberlerle son zamanlarda yaşanan toplumsal gerilim arasındaki tezat yazdırdı. Hırsıyla, yani kazanma ve yenme tutkusuyla, ömrümüze kuş bakışı bakınca gördüklerimiz arasında bir uçurum var. Cumhurbaşkanı seçimi bir demokrasi bayramı olması gerekirken kurtuluş savaşının gerilimini taşıyor. Bir mimari abidenin inşası bir sevinç nedeni olması gerekirken bir inadı ölümsüz kılar gibi yükseliyor. Komşunun evinde yaşanan acılar insanlığımızı hatırlatacağına ne denli farklı olduğumuzu öne çıkarıp ötekileştirmeye hız veriyor. Önümüzde kalan baharları hesaplayıp günlerimizi değerlendirmek yerine, önümüzdeki savaşları göz önüne alıp boy çukurları ve mevzilerimizi kazıyoruz.

Bilseydik daha mutlu olurduk düşüncesi kahredici. Kimileri hiçbir zaman da bilmeyecek düşüncesi üzücü. Çiğlik ve akılsızlık. Bizim sınıfa dönersek (RC 61), artık Bebek sırtlarında değil, her ayın ilk salı günlerinde İstanbul'un bir meyhanesinde buluşuyoruz. Zaman elverdikçe arkadaşlar geliyor. Bir süre sanırım sayımız pek azalmayacak, çünkü eskinin özlemi çekici. Ama sonra –artık yetmiş aşmışız– sayılar hızla sırtmaya başlayacak ya da takatimiz yetmeyecek.